

0723

עדותו של שר החוץ מר אבא אבן

הי"ר אגרנט: אחת מצהיר בהן צדק לאמור את האמת.

אבן: אני מצהיר.

הי"ר אגרנט: מי המלווים אותך?

אבן: המנהל הכללי של משרד החוץ, מר אברהם קדרון,

והעוזר המדיני, מר איחן בנצור.

הי"ר אגרנט: אנחנו נבקש ממך קודם לומר מה שיש לך לומר על

נושא החקירה שלנו, במידה שמשרד החוץ או אתה כשר

החוץ יש לכם השפעה על הנושא הזה.

אבן: ברשות הי"ר והוועדה אחיחם לשאלה מה היתה הצפייה

שלי ושל משרדי, הערכתי והערכת משרדי לגבי סבירותה

של מלחמה בימים שקדמו למלחמה, ואסכם באומרי, כי המלחמה באה לי ולמשרדי כהפתעה

כאשר עצם פרוץ המלחמה היה מנוגד להערכות שהיו בידינו לגבי המצב הצבאי או

ליתר דיוק ההערכות שהיו בידינו לגבי ההערכה המקצועית של אותו המצב.

הי"ר אגרנט: הערכה מקצועית צבאית או כללית.

אבן: כן, הערכה צבאית.

עלי להזכיר שבכל הגוגע להערכת סיכויי מלחמה יונקת

הערכתו של שר החוץ ומשרד החוץ מכמה מקורות שעיקרם ההערכות השבועיות והיומיות

של אגף המודיעין של הצבא.

0724

מקור שני, הערכות של ממשלות ידידותיות הנוהגות

לשחף עצה והערכה אתנו בכל הנוגע למצב במזרח-התיכון.

מקור שלישי, הערכת משמעותן של הודעות ופעולות של

ממשלות ערביות המועמדות למלחמה, וכמקרה זה אתייחס, בהקשר זה כמובן מדובר

במצרים ובסוריה.

אולם אין ספק שמכל המקורות הללו משקל מיוחד גודע

בעיצוב הערכתנו לידיעות והערכות המגיעות אלינו מאגף המודיעין של צה"ל,

שהרי מלחמה פורצת בדרך-כלל על רקע של הכנות מסויימות, הכנות נראות לעין

בשטח, ולכן ציון המציאות כשטח וההערכה והפירוש הניחנים למציאות הזאת,

הללו קובעות לא מעט את הערכת משרדי, לא כל שכן אם אין הערכות אחרות הסותרות

את המסקנות של אגף המודיעין של צה"ל.

אני אבוא לציין מה היו ההערכות שהצטברו בחודעהי

עד לקבלת הידיעה מירושלים ב-6 באוקטובר על הסיכויים הקרובים שהמלחמה תפרוץ.

ואני אציין באזני הוועדה כיצד זמתי הגיעה אלי הידיעה הזאת.

ב-4 באוקטובר החקימה ישיבה ועדה ראשי השרותים

בהשחפות נציגי המוסד, משרד החוץ, אמ"ן, והסיכום של * המצב שהושמע על-ידי

אלוף משנה גרא היה כולהן: א) הסורים החחילו לחגבר את החזית מזה זמן מה,

ועתה הם נמצאים במערך חרום גדול. כמו-כן קידמו שתי טייסות סוחות. נתקבל

דו"ח מנציג במנגנון האו"ם כאן בארץ..

ידין:

לא.

קדרון:

איני יודע, על כל פנים השם לא נזכר - כי הסורים

אבן:

השמיעו בפניו בעקיפין רעיון ליצירת טבע עם צה"ל

כבעבר, אם כי לא במסגרת הוועדה לשביחת-הנשק. למרות הריכוזים הגדולים אנו

ישיבה י"ד - בבוקר

0725

שר החוץ אבא אבן:

מעריכים, כי לא צפויה התקפה סורית נרחבת בקרוב, וכי הרפיונות נוגעים בעיקר לחששותיהם מפנינו, שכנראה נזונו מהרוסיים.

בגבול המצרי - מוסיף אלוף משנה גרא ב-4 באוקטובר - מחקים הרגיל גדול לכיבוש סיני, שהביא לרפיונות כוחות גדולים, ביטול חפשות, החזרת משוחררים וכיוצ"ב. גם לגביהם לא נראה כי מתכננים תקיפה. הסוכייטים מקיימים פעילות מדינית גדולה מהרגיל במצרים כיום.

אלה הדברים, זעדה נכבדה, שהושמעו מטעם צה"ל באותה ישיבה ואני מציין את משקלה של אותה ישיבה, כאשר הוועדה לראשי השדות היא למעשה המיפגש השגרתי היחיד בין כל הגורמים, אשר מתבקשת מהם הערכה של התפתחויות בטחוניות ומדיניות. מכאן מתברר ששרד החוץ, אשר היה מיוצג בישיבה הזאת על-ידי המנהל הכללי לא היה בכלל מתבקש להודיע לי על התקרבותה של מלחמה.

לא נתבקש להודיע לך?

היו"ר אגרנט:

כלומר, לא היה בדין וחשבון זה זכר שהיה מסוגל להביא את משרדי להודיע לי על חשש בפני מלחמה.

אבן:

היית בארץ אז?

דיין:

אני הייתי אז במרכז האו"ם בניו-יורק. באותו יום,

אבן:

ה-4 באוקטובר התכוננתי לקיים שיחה עם שר החוץ של ארה"ב, ד"ר קיסנינג'ר. אותה פגישה נקבעה כמה שבועות לפני כן. בראשית ספטמבר, כאשר נודמן לי להיות בוואשטונגטון, עוד לפני המינוי של ד"ר קיסנינג'ר כשר החוץ, באותו בוקר ב-5 בספטמבר בעת ארוחת בוקר בבית השגריר.

ספטמבר או אוקטובר?

היו"ר אגרנט:

ישיבה י"ז - בבוקר

שר החוץ אבא אבן:

0726

בספטמבר הוא ביקש שבהיותי שוב בארה"ב באוקטובר נקיים

שיחה מקיפה, והוא רמז לי אז בצורה די שקופה על-כך שעוד מעט יחמנה כשר החוץ.

אני עברתי על השיחה שהתקיימה בספטמבר ואין שם מלה

בפיו או בפי על סיכוי של מלחמה קרובה.

כמקובל, לקראת השיחה ב-4 באוקטובר, אשר באה לאחד

שר"ר קיסנינג'ר נפגש עם שרי החוץ של מדינות ערב, ביקשתי את משרדי לעדכן אותי

לגבי הערכת המצב הבטחוני.

ב-2 באוקטובר יצא אלי לניו-יורק מברק הכולל הערכה

מעין זו.

מברק ממשרדך?

היו"ר אגרנט.

כן, כהענות לבקשתי הטלפונית לקבל, שאזכה לקבל לפני

אבן:

שיחתי עם ד"ר קיסנינג'ר הערכת מצב מעודכנת. בקשתי

היתה כמובן במיוחד לדעת מה המצב הצבאי; החיזות המדיניות היו סדורות בידי

וקיבלתי מברק הכולל את המשפטים הללו: א) קצין המבצעים הראשי - זה ממוען על-ידי

לשכתי לבנצור, שהתלווה אלי לניו-יורק, ואשר היה אחראי להבטיח את זרימת המידע

אלי לפני כל שיחה מדינית.

מי זה קצין המבצעים הראשי?

ידין:

אני ממשיך בקריאה: קצין המבצעים הראשי של מטה האו"ם

אבן:

בירושלים סיפר לאנשינו שבביקורו האחרון בסוריה בין

ה-24 ל-27 בספטמבר אמר לו איש מנגנון הקישור...

זו תזוה על האינפורמציה שקיבל המנהל הכללי בוועדת

לנדוי.

השרותים.

השיחה שהזכרת קודם לכן?

היו"ר אגרנט:

ישיבה י"ד - בבוקר

שר החוץ אבא אבן:

0727

כן, א) זו חזרה על אשר הושמע בוועדה של ראשי השרותים. בסעיף ב' כחוב: בשל חששות הסורים.

הי"ד אגרנט: הישיבה של ועדת ראשי השרותים היתה ב-4 באוקטובר,

אז דובר על השיחה הזאת. אבל זה היה ידוע כנראה

קודם לכן, כי דובר על כך כבר ב-2 באוקטובר.

אבן: המידע הוא זהה, המידע מה-2 באוקטובר הובא אלי ואוחז

מידע הושמע באזני המנהל הכללי ב-4 באוקטובר.

ב) בשל חששות הסורים שקרב האויר ב-13 בספטמבר היה פרובוקציה זהכשרח קרקע למיתקפה ישראלית; ומצד שני בשל חשש מצרי כאילן צפויה פעולה ישראלית נגד מצרים, קיימת כוונות מוגברת בחיל האויר הסורי, וכן מערך חרום מלא בחזית הגולן, הכולל כ-650 טנקים ו-92 סוללות ארטילריה.

אחרי כן רשמה מ.ט.

לצ
2

במקביל נמשכה כווננו גבוהה בחיל האויר ובהגנה האוירית המצרית. אני מציין כי המוטיבציה של הריכוזים הללו מתוארת כאן כחשש סורי מפני התקפה ישראלית וחשש מצרי מפני התקפה ישראלית.

היו"ר אגרנט: זה סוף המברק?

אבא-אבן: יש דברים א על סין, על ענינים מדיניים.

היו"ר אגרנט: אלה הדברים הנוגעים לנושא שלנו במישרון?

אבא-אבן: לא. החשש הוא של המדיניות הסובייטית, של התקרבות מצרים לארה"ב. יחסים בין סוריה לירדן, ואולי זה שיש לו משמעות עקיפה, מאמ"ן מוסרים; בנאום ברז'נייב בשקנט לא היתה כל התייחסות לנושא המזרח התיכון. יש בכך ביטוי נאמן לעדיפות הנמוכה שמיחסת מוסקבה לסוגית המזרח התיכון.

לסקוב: זה גם כן מאמ"ן, מאגף המודיעין?

אבא-אבן: כן. המקור הוא אמ"ן.

היו"ר אגרנט: אפשר לקבל העתק מהמברק הזה?

אבא-אבן: כן אדוני.

היו"ר אגרנט: המברק מוגש והוא יהיה מוצג 83.

אבא-אבן: בשיחתי עם ד"ר קיסלינג'ר נדונו נושאים מדיניים רבים, אולם

0729

ישיבה י"ד

נכנצאל:

במברק הזה יש גם התקרבות ניכרת בהתייחסות שתי המדינות.
 בסוף ספטמבר הועברו ששה מפציצים "טו-22" מכריח-המועצות
 לעירק, ברכבת אווירית מעל מורפיה. זה במסגרת כוללת של 24 מפציצים מסוג זה.

ידין:

זה היה בעתון.

אבא-אבן:

שתי המדינות, אם אינני טועה, עירק ובריה"מ.
 יותר לא היה רמז, לא בדבריו ולא בדברי, לחשש מהתלקחות

קרובה.

לסקוב:

באיזה תאריך הייתה הפגישה?

אבא-אבן:

ב-4 באוקטובר.

על מנת להעיר באיזו מידה ארה"ב לא הייתה מודעת לשום
 משבר קרוב, אציין את הנושא המרכזי של השיחה. הנושא המרכזי היה הצעה
 מטעם ד"ר קיסנינג'ר, שאחרי הבחירות בישראל, אשר אז עמדו להתקיים ב-30
 לאוקטובר, אזדמן שוב לארה"ב, הפעם לווישינגטון, ויש לו יסוד להאמין
 שיזדמן לארה"ב שר החוץ של מצרים, שכאוחה תקופה היה ד"ר מוחמד זיאח,
 ואז ד"ר קיסנינג'ר יתנדב לבדוק אפשרות של הנעת איזה מהלך של מו"מ

to get a negotiating procedure in motion

הוא אמר לי: אם אתה תזדמן שוב בנובמבר וזיאת יהיה כאן.
 אני לא ערעתי על הודאות שהביע בנושא זה. ההערה הזאת באה לאחר שאני אמרתי
 שמדינות ידידותיות מסבירות לנו כי חוסר פעילות דיפלומטית איננה מסייעת לנו.
 הוספת: לנו אין אידיאולוגיה של הנצחה קפאון.

0737

ישיבה י"ד

כאשר מדברים עם שר החוץ של ארה"ב, למי הכוונה כאשר
מזכירים מדינות ידידותיות?

נבנצאל:

קודם כל כמה פקידים אמריקאיים עצמם. לאחר מכן באופן
יום נפגשתי עם שרי החוץ של דנמרק, הולנד וכמה מדינות
אפריקאיות שאז נחשבו לידידותיות, שר החוץ של חוף השנהב, למשל, וכולם
אמרו שהקפאון הזה מכביד. ושוב, כעדות להערכת המצב בתודעתו של
ד"ר קיסינג'ר, אצטט את הדברים שאמר. הסיכום הזה הוא בעברית ע"י
המזכיר הראשון, היועץ כשגרירות, אבל כאן הוא מצטט באנגלית את דבריו,
לאמור: (מצטט מהסיכום הנ"ל)

"There will notwithout discussion....."

is not in the interest of anybody"

קיסינג'ר שאל מה אנחנו נגיד לעתונות.

היו"ר אגרנט: הכל היה ב-4 באוקטובר?

אבא-אבן: כן.

והוא הציע שנודיע לעתונות

a general review. We shall continue ~~at~~ discussion in November

אנחנו נמשיך בהידברות בנובמבר.

כאשר הוא אמר שלסיסקו יש ארבע תכניות, הוא רוצה לומר

נבנצאל:

שאינן תכנית אמריקאית אחת?

0731

ישיבה י"ד

אבא-אבן: הוא אמר את זה בבדיחות הדעת, כאילו מגירותיו מלאות תכניות, אבל אקסיסיב'ר מתנגד למושב של חכנית אמריקאית. אין חכנית כזאת.

ידין: אחת עובר ל-5 לאוקטובר?

אבא-אבן: כן.

ידין: באותו הזמן ומה שקדם לכך, היו מברקים די אקטיביים בין וגורמים שלנו. למעשה, אינני זוכר את התאריך שנשלחה לשמחה דיניץ שאילתא אמריקאית בקשר עם הריכוזים. איך להסביר את זה שלמרות שהיו ידיעות גם לך וגם לו, אולם הדיבורים היו כאלה שהנושא הזה בכלל לא עלה בשיחה. איך להסביר את זה?

אבא-אבן: כי התופעה של ריכוזים איננה, כשהיא לעצמה, תופעה יוצאת דופן. אני רשמתי, למשל, ששה מעמדים, בין נובמבר 1970 לאפריל-מאי 1973, שבהם היו ריכוזי צבא מצריים, שלא הביאו לידי התלקחות. המעמד הרציני ביותר מבחינת הערכות ישראליות ואמריקאיות, היה המצב במאי 1973.

היו"ר אגרנט: אחת היית בארץ במאי 1973?

אבא-אבן: כן.

ואני זוכר שהיה מתח, מתח רב, והממשלה התכנסה או התכנסו התיעצויות על רקע הריכוזים הללו.

ועדת החקירה - 10.12.73 - 15 - 20 - מס
ישיבה י"ד

היו"ר אגרנט: ואתה השתתפת בהתיעצויות אלה? **0732**

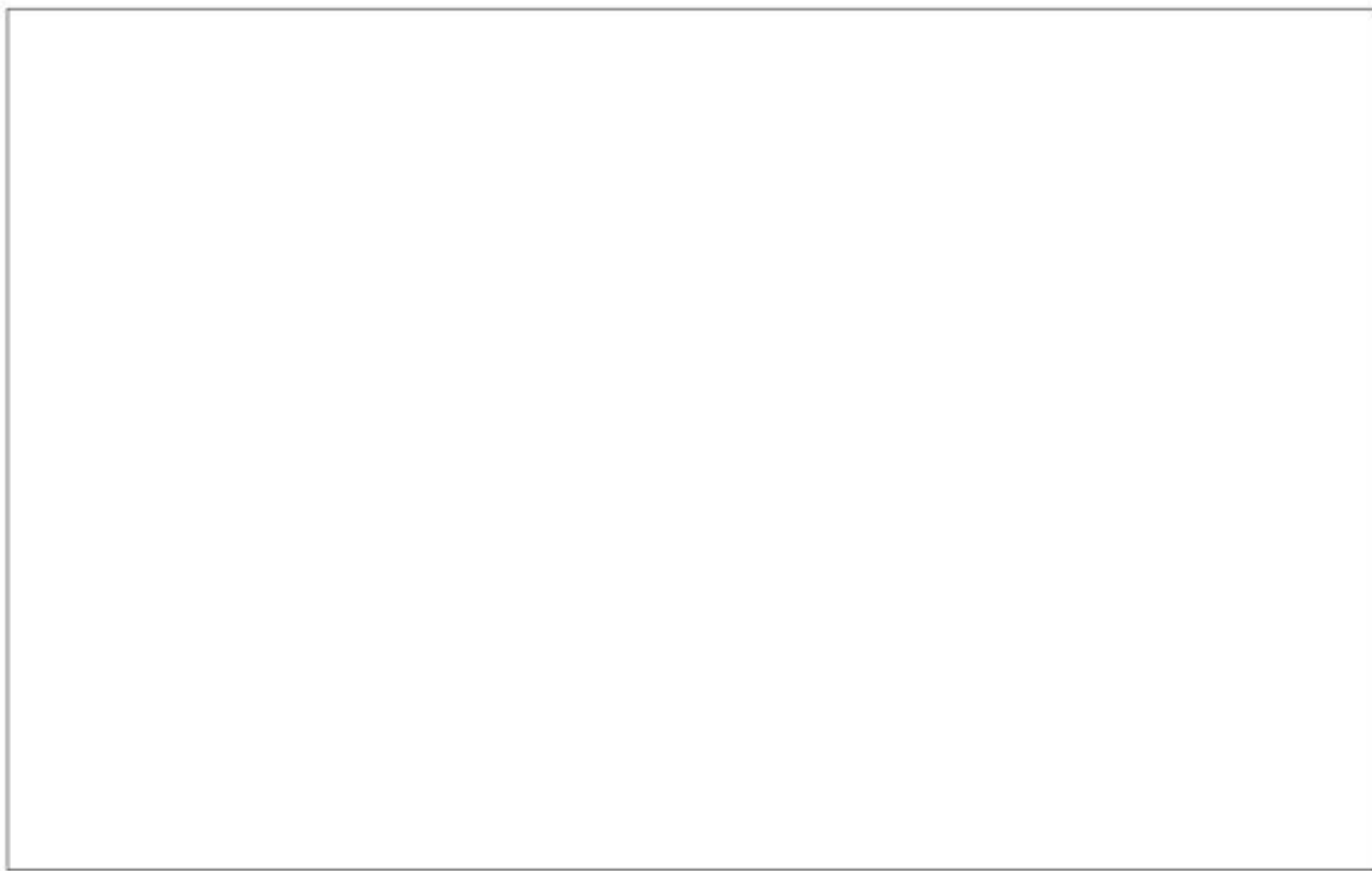
אבא-אבן: היו כמה התיעצויות שהשתתפתי בהן.
במידה שהייתי אחראי להתייחס למה שמגיע מגורמי חוץ,
במידה מארה"ב, הרי הנתונים שבידי העידו על חילוקי דעות בתוך
הממשל, כאשר גורמים מסוימים חשבו

היו"ר אגרנט: איזה ממשל?

אבא-אבן: ממשל אמריקאי.

בתוך מתקת המדינה היו שתי הערכות.

0733

א.אבן:

אולם, באותו מעמד, באותו שבוע היו הערכות שונות במחלקת

המדינה,

דעתו של אגף המזרח

החיכוך במחלקת המדינה שהמצב הנוכחי לא ישחנה גם בסחיו, כי המעצורים הפועלים על סאדה ימשיכו להתקיים גם אז, והוא ציין אח תפקידו המרסן של פייסל ועליה חשיבותו בהקשר הכין-ערבי.

בגלל מה, אתה חושב?

י.א.נכנצל:

קירבה רעיונית והשקפתית בין סאדה ופייסל, סאדה נהנה

א.אבן

במגעיו עם פייסל בהכנה יותר גדולה מאשר עם קדאפי

ועל כן האיש הזה צופה התקרבות בין פייסל לבין סאדה, לאמור שקיומם של ריכוזים

0734

א.אבן:

בלי פרוש או סברה שיש גם כוונות חקיפה א' איננו דבר המביא לידי פרוש מוסמך המצביע על כוונת חקיפה, לא היה נחשב בארה"ב כדבר מעורר חרדה. אם כי כארץ היה מחח.

י.ידין: מדובר עכשו?

א.אבן: א' על מאי. עובר ה היא, שהמתח הלף בלי מלחמה. אשר לשאלתו של פרוי' ידין, באותה שיחה ביני לבין ד"ר קיסינג'ר כפי שלי היו פרושים הגנתיים של הריכוזים, התברר בהודעה שהוא השמיע כעבור כמה ימים, שגם אצלו היו הערכות כאלה.

י.א.נבנצל: אבל, אחד לא יכל היה לדעת על השני?

א.אבן: אבל, זה מסביר מדוע כל אחד ישב כשנכיסו דברים מרגיעים לגבי הכוונות.

י.ד"ר אגרנט: שני המסמכים שאתה עכשו ציטטת, אפשר לקבל אוחם?

א.אבן: כן.

י.ד"ר אגרנט: העד מביש מוצגים מס. 84 ומס. 85.

י.ידין: השאלה היתה למה אף אחד - לא מר אבן ולא ד"ר קיסינג'ר - לא העלו את הבעיה, והתשובה היתה שלכל אחד מהם היה פרוש שהענין לא רציני ואין מתיחות ולכן לא העלו את הבעיה.

י.א.נבנצל: בראשון לאוקטובר היתה שאלה דחוכה אלינו איך אנו רואים את הענין וביקשו את ההערכה שלנו וקבלו חשובה אז.

א.אבן: בשיחות שלי עם מזכיר המדינה של ארה"ב, נהוג לרשום את הנושאים אשר ידונו. בעקב העובדה שאף אחד מאתנו - כפי שהתברר - לא ראה סיכוי קרוב למלחמה, הרי התיחסנו לסיכוי המדיני הזה, ובמיוחד לשאלה כיצד להחיר את הקפאון, והיתה הצעה מבצעית שלו לחדש את המגע בנובמבר.

כשאני מקבל לאמר לד"ר קיסינג'ר שאנו לא חושכים שתהיה מלחמה, זה לא מסוג הדברים

ועדת החקירה 10.12.1973
ישיבה י"ד (בקר)

אג

0735

א.אבן זה לא מסוג הדברים

י ידין: דבר יחיד שאולי מתעורר, אם כי זה לאחר מעשה, היות ופה אפוא
ההסבר שניתן להם מהמקורות שלהם, ההסבר שיש לנו מהמקורות שלנו,
שהחשש הסורי והחשש המצרי הוא בעיקר לפעולת תקיפה מצדנו, האם לא יכל היה
לפחות לרצוח הצד ההוא או הצד הזה להגיע או לשאול האם באמת יש משהו מאחרי
הכוונות שלכם-שלנו בענין הזה?

א.אבן. כנהוג, כשאנו חוששים שיש "מיס-כלכוליישיין" בצד ההוא, אנו
נוהגים לעקור את החששות הללו, אבל כמעט תמיד בצנורות מודיעיניים,
לגבי סוריה בכלל אין אפשרות ולא היתה אז אפשרות שארה"ב יכולה להשפיע.
עם מצרים, לא היו לה קשרים דיפלומטיים ראויים לשמם, אבל היו לארה"ב
קשרים אחרים - אני מניח - בתחום המודיעין.

יו"ר אגרנט. שאלה כלליה, אינני יודע אם אפשר לענות עליה; בכל ההערכות
האלה שלך, של ד"ר קיסנינג'ר ושל אלה בסטייט דיכרמנט, שחשבו
שאינן סיכוי קרוב למלחמה, האם הלך-הרוח של *with full thinking* קצת
השפיע?

א.אבן: זאת שאלה סובייקטיבית - פסיכולוגית. יתכן מאד שאנו לא רוצים
שתהיה מלחמה ולכן אם באים גורמים מוסמכים ואומרים שיש - הפרוש
הוא פרוש הגנתי או פרוש של היפוכונדריה. יתכן מאד שזה ינק מכל האוירה.
אבל, נוסף על כך, עלי לציין כי היינו פועלים במשך הזמן ההוא והרבה חדשים
לפניו מתוך הנחה שכח הרתעתנו הוא גדול מאד, כח הרתעתנו הוא מוחץ ממש, עד
כדי כך שסאדה לא ינסה להתקיף אותנו, אלא אולי מתוך הלך-רוח של איבוד
עצמי לועת, של "חמות נפשי עם פלישתים". החשובה שקבלנו תמיד מהזרוע הצבאית,
שאפילו ינסה לתקוף - דינו נחרץ לחבוסה מהירה, מוחצת. למשל, היה מעמד של
בירור משותף, הגיעו השגרירים שלנו מבירות אירופה לכנס שלנו מבירות אירופה
לכנס - אם אינני טועה - בספטמבר השנה. הם התכנסו בירושלים על פי הוראתי.

יו"ר אגרנט. ממדינות מזרח אירופה?

א.אבן לא. 17-17 מדינות אירופה, שיש לנו יחסים דיפלומטיים אתן.
בקר אחד הוקדש להוצאה של ראש אמ"ן ושאלות ותשובות. כאשר
כמה שגרירים שאלו היש אפשרות של איזה שהוא זינוק התקפתי מצרי, החשובה היתה
שספק רב אם יהיה דבר כזה בגלל חוסר הסיכוי, חסר החוכמה, אבל אפילו יהיה -
התגובה שלנו תהיה כוללת, מוחצת.

0736

ח.לסקוב . זה נרשם?

א.אבן: כן.

י.א.נבנצל: האם לא היה מישהו שהצביע על זה שאפילו אם בטוחים בתוצאתה של מלחמה, בכל זאת יש הכדל בין מלחמה שאינה מתחילה כלל ובין מלחמה שמובטח שתנצח בה, ושזה בכל זאת משמעותי מאד לדעת אם תהיה או לא תהיה מלחמה? אפילו אם בטוחים בנצחון?

א.אבן: ההערכה היתה, לא היתה הערכה ודאית שאין שום אפשרות שתהיה מלחמה, אבל לפי המילון המקצועי, הסבירות היא נמוכה באשר סאדת אדם נבון-חשבון, בעל שיקול-דעת, הרי חזקה עליו שהוא יודע שלא יוכל לזכות בשום דבר פרט לתבוסה מאד מוחצת ומהירה.

י.א.נבנצל: הסברה שהוא יתחיל במלחמה, אפילו כשסיכורו אינם טובים ויסמוך על כך שמועצת הבטחון תפסיק את המלחמה והוא ע"י זה יניע את הגבלים של מ"מ?

א.אבן: הדבר הזה נדון. שמעתי את הגי'רסה הזאת הרבה מממשלות זרות. לכי מיטב זכרונך, זה היה הרקע לשאלה של אחד מסג'ירינו, אפילו לא יוכל להשיג תוצאה צבאית, אולי הוא יעשה את זה מתוך חיסכול, יאוש, או מתוך מניע מדיני, ועל זה התגובה היתה: סבירות נמוכה, אבל במדה וזה יהיה הרי הוא יקבל מכה כזאת שכת הרתעחנו יגדל ולא יפתח. לאמור, האוירה היתה של בטחון עצמי מחלט. לא לגבי אצא האפשרות שסאדת יפעל. אי אפשר מאה אחוז לדעת מה יעשה הזולת, אבל אפילו יפעל הרי החוצאה תהיה תבוסה מאד מוחצת מאד.

לנדאו: נרשם פרוטוקול הדברים האלה?

א.אבן: לא. נרשם תקציר ע"י אחד העובדים של המשרד.

ועדת החקירה 10.12.73
ישיבה י"ד (בקר)

א.ג.

0737

לנדאו: אפשר לקבל את זה?

א.אבן: כן. הנוהג הוא על מנת שאלה שלא השתתפו בכנס כזה יוכלו לדעת מה היה בו, לכך אנו מניחים תקציר גם למען הרקורד שלנו.

יו"ר אגרנט: תדאג להגיש לנו את זה.

א.אבן: אולי יש שייכות לשאלתו של ד"ר נבנצל למה שאומר עכשו. מול ההערכות, מול האפשרויות השונות הללו, כן תהיה מלחמה, לא תהיה מלחמה, מול הגירסה שאולי הריכוזים והרסוריקה של הערכים מכוונים ליצור דוקא עצבנות בינלאומית על חשבוננו. היתה הערכה שהריכוזים העונתיים וה... מיועדים דוקא להכריח את העולם, להכריח גורמי חוץ לפעול פעולה דחופה על חשבוננו. מול הדילמה הזאת, העמדה שנקטתי בכמה מעמדים בכנסת ובהתיעצויות היתה שמוטב שנפעל לפי שתי האפשרויות יחד, גם לכי האפשרות שתהיה מלחמה וגם לפי האפשרות שיש כאן מסע הפחדה מדינית.

אחר כך רשמה רב

0738

המשך דברי א.אבן:

שאנחנו לא מעונינים לעודד אותו. על זה אני אמרתי, למשל, בכנסת ב-28 במאי: "שהמסקנה צריכה להיות, כתחום אמצא הבטחוני - נערך בערנות וברצינות לקראת כל אפשרות תמורה, אך לא נתעלם מאפשרות, שיש כאן מסע הפחדת בינלאומי. מסע, שאין לנו כל חובה לשתף-פעולה עמו." נשאלתי בהרבה מעמדים בוועדה החוץ, במעמדים אחרים שאלה זו: השר חושב שתהיה מלחמה או לא תהיה מלחמה? - חשובתי היתה - שהשאלה הזו אינה צריכה להשפיע הרבה על הפעולה שלנו. לאמור - פעם נקטתי ניסוח - שאני מיעץ לזרוע הבטחונית להניח שתהיה מלחמה. לזרוע המדינית להניח - שיש אפשרות של מ"מ של שלום. אבל אני חייב לומר, שהאזירה ב-4 לאוקטובר, בפגישתי עם ד"ר קיסנינג'ר היתה...

י. ידין: רצייתי לשאול שאלה בנקודה זו, והרגשתי בה גם

בדיונים אחרים. בהתייעצויות שאתה היית נוכח

בהם - שהחשש שלנו שמא כאן יש נסיון הפחדה ועל ידי כך גרימת לחץ על מעצמות, כדי שיגרמן לחץ עלינו - הרגשתי בכמה מקומות אחרים. השאלה. איך אתה פרשת את המושג - שאנחנו לא צריכים לשתף-פעולה עם המשחק הזה? שם נאמר, בקשר, אם ביום מסויים לעשות פעולות שלנו לנוכח הריכוזים. מישהו הביע דעה - שאם אנחנו נגזים כפעולות הכנה, שיש להם אופי חיצוני, למשל: בדיקת מקלטים, סדורי הג"א וכו', אנחנו כאילו עלולים לשרת את מסע הלחץ, ההפחדה הערבי ועל ידי כך להגביר את הלחצים עלינו. מה אתה מתכוון - שאנחנו לא צריכים להשתתף במסע ההפחדה המדיני, מה פירוש הדבר? כונתי היתה - שאם יש מצב של מחיחות,

א. אבן:

על הגורם הבטחוני לגרום את הגרסה החמורה בכל

הנוגע לערנות וכווננות. הָרוע המדינית צריכה להכיא אפשרות כזו, שהמצרים רוצים להכריח אותנו ללחץ גורמי חוץ ללחץ עלינו,

0739

א. אבן

תחת לחץ של סיכוי מלחמה. ועל כן לפעמים, אני זוכר אני אישית אמרתי לגורמי חוץ - שאני לא חושב שתהיה מלחמה, אלא הם רוצים שאתה תאמין ועל ידי כך תהיה גורם מבוהל, עצבני. אני אביא דוגמא קונקרטי. כאשר עלה לשלטון הממשל הנוכחי בבריטניה, ביוני 70 אם אינני טועה, היתה לי שיחה בלונדון עם שר החוץ דאגלס יום, והוא זכמה מעמיחין אמרו - "אתם יותר מדי שאננים, יש כאן הערכה שעד סוף השנה הזו מצריך תפעל". (אז מדובר, אם זה היה נאצר אני חושב) 'מצרים חתקוף, אפילו אין לה סיכוי לגבחה'.

י. ידין. מתי זה היה?

א. אבן: אני יודע שזו היתה השנה הראשונה לממשל השמרני,

יוני 70.

היו"ר אגרנט: הם עלו לשלטון באפריל 70.

א. אבן: ואני טענתי - לדעתי, זה לא יהיה. לפי מיטב

המודיעין והפרשנות שלנו, זה לא יהיה. הם רוצים

שאתה תאמין כך. והוא אמר - "הישראלים לפעמים צודקים".

נפגשתי אחר שוב בחאריך מוקדם ב-71, ואני זוכר שעמדתי לפני

הבעיה כיצד יומרים - "אי טולד יו סיר", אבל אני אמרתי בצורה

שאינה פוגעת, מצאתי דרך לומר - הנה הנבואה שלך, מה קרה.

דוקא הפסקת-אש, דוקא נכונות לבוא לאיזה שהיא הדברות.

היו"ר אגרנט: אתה אמרת את זה?

א. אבן: כן.

נבנצל: אני הבינתי את השאלה של פרופ' ידין קצת

אחרת. הכוונה היתה, נדמה לי. האם הרצון שלו להגדר

אחרי מלחמת העצבים הזו, האם יכול להיות שזה השפיע גם על

החלטותינך הבטחוניות ערב המלחמה, וגם במאי 73, בזמן המתיחות הזו?

א. אבן: לנו היה אינטרס מדיני, דוקא כמידה שזה היה

מוסמן, אבל אינטרס מדיני - להוריד את גמתח

ציפיות המלחמה. אני לא מתיחס לענין של כוונות, אבל לגבי הערכה מדינית.

אנו נצטרך להפסיק עכשיו בגלל האזכרה בכנסת.

היו"ר אגרנט:

אני מעריך שזה יקח שעה.

השאלות של אדוני באו באמצע מסירת תמונה עובדתית,

א. אבן:

כי היו חילופים משמעותיים.

אנחנו נפסיק עכשיו ונחדש את הישיבה ב-12.15.

היו"ר אגרנט

0741

ישיבה י"ד (בקר)

הישיבה התחדשה ב-12.50

היו"ר אגרנט: אני מכין שזהו התקציר שהזכרת - על סיכום

הדיונים עם השגרירים שלנו?

א. אבן: כן.

היו"ר אגרנט: זה מסמך 86.

בבקשה, אנחנו ניתן לך להמשיך במסירת התמונה העובדתית.

א. אבן: ברצוני להבהיר נקודה אחת אשר עליה הגבתי

בחפזון של הסיום. המדובר בשאלתו של הפרופ' ישיין -

האם לישראל היה אינטרס מדיני לא לעודד את ההערכות למלחמה מתקרבת?

ועניתי בחיוב, במה דברים אמורים, והתוספת הזו היא חשובה.

במידה שאנחנו לא האמנו שתהיה מלחמה, הרי היה

לגואינטרס לעקור את התחושה של מלחמה מתקרבת מלכם של ממשלות אחרות.

באשר ממשלות אלו לא העמידו את הדוקטרינת הזו כדוקטרינה עיצובית,

רופפת

אלא כנקודת מוצא למסקנה שהייתה - הואיל והפסקת האש ~~אנחנו~~ ושברירית

קומו עשו משהו. קומו עשו משהו, בדיוך כלל במושג של ויתורים

והסתפקו במועט כדי למנוע מלחמה. הואיל וכמשך שנים רבות היו לנו

דיונים כאלה עם גורמי חוץ, כאשר הללו טוענים - אולי בכל זאת הפסקת-

האש תמוטט. ואנחנו אמרנו - אין אנו רואים סימנים לכך, לכן עלינו

לקנות שהקפאון יביא את מצרים לידי מו"מ.

היו"ר אגרנט: סימנים לתחילת מלחמה?

א. אבן: כן.

ב-5 באוקטובר היו התפתחויות, קרו הדברים

הבאים: כשעות המוקדמות בכקר הגיע לשגרירותנו

בואשינגטון מברק מהיועץ המדיני של ראש הממשלה, מר גזית. המברק נחקבל

ע"י מר שליץ, המיופה-כוח. מר שליץ קבל את המברק בהעדרו של השגריר

דיניץ מהארץ. והמברק, מר שליץ מיד הודיע לי על קבלת המברק. הייתי

בניו-יורק. במברק נאמר - שיהיה כנראה צורך בשיחה עם שר החוץ, ד"ר

קיסנינג'ג, במשך היום, ובעוד זמן מה יגיע מברק אשר יפרט את מטרות

0742

אבא אבן:

השיחה. זכנן נאמר - כי אם ד"ר קיסנינג'ר נמצא בניו-יורק, על מר שליין לקבוע שיחה ביני ובין ד"ר קיסנינג'ר שם. ואם הוא בזאשינגטון, על מר שליין לגשת מיד כאשר יתקבל המברק הנוסף.

במברק הזה לא נאמרה מילה לגבי החוכן של המברק. אבל בשיחה שלי עם מר שליין בטלפון, הבעתי הנחש - שזה נוגע למצב בסחונני כלשהו, אחרת קשה להעלות על הדעת למה יהיה צורך בפגישה נוספת ורחופה. נעשו הכנות, התברר שהוא היה בניו-יורק, ד"ר קיסנינג'ר, לזימון פגישה ביני ובינו אחה"צ. הוא היה אז נחון בשורה של כגישות עם שרי חוץ אחרים, ולא הצלחנו לקבוע שעה מדוייקת. אבל סוכם - שכאשר החומר יגיע, אריס שפורפרת, ולפי החוכן של השיחה נאלתן איזה שהיא פגישה, או איזה שהוא מגע.

עברו כל שעות הבקר ורוב שעות אחה"צ והחומר הזה בושש לבוא. אם אינני טועה, פה אני פועל לפי הזכרון, המברק הראשון נחקבל בשגרירות ב-9-10 בבקר וחשבנו, שאם זה יגיע, אני אעשה מאמץ להפגש אתו ב-4. אמנם היחה לי פגישה אחרת ב-4, אבל אילו הגיע חומר דחוף, הייתי מעביר את פנייתי אליו. מר שליין התקשר עם מר גזית ושאל. מתי יגיע החומר? - חלפו שעות והוא לא הגיע. המברק הגיע לכסוף

ב-5.30.

זה הכל זמנים של ניו-יורק?

י. ידין.

כן. בינתיים שאלו עוזריו לל ד"ר קיסנינג'ר

א. אבן.

מואשינגטון או ניו-יורק: האם אנחנו עדיין

מבקשים את השיחה? כי יוחר מאוחר בערב המזכיר לא יהיה פנוי. עוזרו של ד"ר קיסנינג'ר, הצבאי, גנרל סקוקרופט הציע, שבהגיע החומר, הוא אמר - שהוא מדבר גם בשם המזכיר - מוטב שהוא יועבר אליין, אל גנרל סקוקרופט, והוא יודע היכן נמצא המזכיר בכל רגע נחון.

המשך דבריו רשם י.מ.

לפני זה רשמה ר.ב.
מכאן ואילך רשם ימ
.41.

0743

ישיבה יד' 10.12.73

מה היה לפני זה ?

ש. אגרנט:

החומר הגיע בשעה חמש וחצי.

א. אבן:

הייתה בקשה להעביר לקיסנינג'ר בשם ראש
הממשלה שלנו שדר על הדברים האלה, קודם כל שדר ולאחר מכן תייררוך,
מיסמך המהווה תייררוך על המצב הכטחוני.

החומר היה רק שדר ?

ש. אגרנט:

היה שדר קצר שאטכס אותו וגם מיסמך

א. אבן:

טאציע לעיון הועדה. כשדר נאמר - זהשכרים

נמסרו לסקורוקרופט פשוטו כמשמעו לאמר...

על ידי מי ?

י. יריין:

על ידי מר שלו.

א. אבן:

סליחה, הוא ביקש פגישה עם הגנרל

סקורוקרופט.

זה לא היה בטלפון ?

ש. אגרנט:

לא.

א. אבן:

בניו יורק או כושינגטון ?

י. נכנצל:

כושינגטון. האיש הזה כושינגטון יורע

א. אבן:

חמיד היכן נמצא ד"ר קיסנינג'ר. הוא אמר,

כי הדרך הטובה, כמקום לעמוד כחור עם שרי החוץ בניו יורק, הוא להעביר
אליו את השדר, ולפי התוכן ידובר על קיום פגישה או אי קיום פגישה.

מה היה כשדר ?

ש. אגרנט:

כשדר נאמר שלפי היריעות ההולכות ומצטברות

א. אבן:

אצלנו אנו חייבים לקחת בחשבון שההכנות

הצבאיות כסוריה וכמצרים ומצב "הכן" שהוכרז ככוחותיהם של שתי מדינות

אלה, וכמיוחד ריכוז הכוחות בקו הפסקת האש יכולות לנכוע :א) מהערכת

כנה של שתי מדינות אלה או אחת מהן, שישראל עמדת להחקיף את שתייהן

אכא אבן:

או אחת מהן; או כ) מכונה מצדם הם, שתיהן או אחת מהן, להתקיף את ישראל. ראש-הממשלה בקשה לציין שאם אמנם שתי המדינות האלה חוששות שישראל עומדת לתקוף אותן, הרי היא מכטיחה למזכיר המדינה שאין לכך כל שחר. מאידך אם שתי מדינות אלו, או אחת מהן, חלנה כפעולות תוקפניות, חשוב להודיע מראש כי ישראל תגיב בכל התקיפות וככוה רכ. ישראל מכקשת משר החוץ האמריקאי להודיש את שני הדברים הללו ליריעה הערכים והסובייטים.

כן נאמר במברק, שעל השגרירות למסור לקיסינג'ר,

יחד עם השור, צא תדרוך הערכה מודיעינית של אגף המודיעין הצבאי שנתקבל באותו בקר.

היו"ר אגרנט: זוהי הדרכה צבאית?

א.אבן: הדרכה מודיעינית של אמ"ן, של אגף המודיעין כצה"ל.

היו"ר אגרנט: אשר נתקבל כצה"ל?

א.אבן: שנתקבל באותו בקר כוששינגטון.

התדרוך הזה מתאר את הסכירות של התקפה ערכית כנמוכה.

הוא מסביר את הרכוזים - כלומר, אחרי התאור של הרכוזים יש הערכה לאמור: להערכתנו נעוצה הסיכה העיקרית להערכות החירום הנוכחית של הסורים כחששותיהם, אשר החלו כתחילת ספטמבר וגברו מאד לאחר הקרב האוירי כ-23 בספטמבר. חששות אלה נוסעים מהערכה סורית שעלולה ישראל לפעול נגד סוריה. בגלל כמה שיקולים מדיניים ארשה לעצמי להגיש את התדרוך הזה במסמך לוועדה.

באשר לפעילות המצרית כתוב עליה לאמור: נערך

כצבא מצרים תרגיל כין-זרועי רחב היקף שסיומו צפוי כ-7 באוקטובר 1973. לטחר מכן יש חאור, וכחאור הפעולות הללו מופיעה ארבעה פעמים המילה

תרגיל.

י. ירין: המסמך הזה ישנו אצלנו.

ישיבה י"ד (בקר)

נכנצל: האם נקבל את המכרק?

י. יריין: רצוי שנקבל אותו.

נכנצל: האם נוכל לקבל אתשני המכרקים, זה של הכקר וזה של אחת"צ?

א. אבן: כחלט כן. אין לי כאן המכרק, יש לי סיפור המעשה והתדרוך.

אגיש את מקורו של המכרק שציטטתי.

היו"ר אגרנט: כינתיים תגיש את התדרוך.

א. אבן: כן.

אגב הגנרל סקרוקופט איננו רק מזכיר, הוא איש המשחתף

כישיכות של National Security Council. למעשה הוא עוזרו

של ד"ר קיסינג'ר כחפקיר המקביל השני שלו. קיסינג'ר הוא גם שר-החוץ

וגם יו"ר המועצה לכטחון לאומי. סקרוקופט שייך למזכירות הצבאית של

National Security Council. הוא הגיב כמי שמגיב על ידיעה מרגיעה.

י. יריין: על השדר או על התדרוך?

א. אבן: הוא קרא את הכל יחד ואמר - שיעכיר מיד את שניהם לשר

החוץ, מר קיסינג'ר.

היו"ר אגרנט: הוא הגיב בצורה מרגיעה?

א. אבן: כמי שנרצע, כי ~~אנא~~ ~~אנא~~ הוסיף לומר / אני עצמי בקשתי היום

הערכת מודיעין.

לנדאו: הוא לא הגיב בצורה מרגיעה, הוא ראה שהוא מקבל אתזה

כיריעה מרגיעה.

היו"ר אגרנט: כמילים אחרות, אמר - שזה מרגיע.

א. אבן: ~~אנא~~ ~~אנא~~ ~~אנא~~ ~~אנא~~ ~~אנא~~ למר שליו, שהוא עצמו כקש מאותו יום פעמיים

הערכת מודיעין אמריקאית על המצב וכי הערכתם של הגורמים

האמריקאיים היא, שהמדובר הוא באמצעים הגנתיים.

היו"ר אגרנט: אחרי כן העברתם את ההערכת הזאת?

א. אבן: התגובה של סקרוקופט נמסרה מיד לארץ, והלכנו

להתפלל כל נדרי. זה היה כמעט - פלשנו כבר לתוך יום

הכיפורים, עם כל הטלפונים האלה.

ישיבה יד' (בקר)

בבוקר כיום הכיפורים כסניבות שש בבוקר,
בשעה 620, הייתי בבית מלון בניו יורק. דפק על הדלת
מר בן צור וכידו מכרק.

היו"ר אגרנט. מר בן צור הוא שגריר

א. אבן: לא, זנטה.

י. ירין: בארץ הייתה השעה 12 ?

א. אבן: כן.

המכרק הוא ממוען אלי על ידי השר גלילי.

בכנצל: באיזו שעה נשלח ?

א. אבן: מתל אביב כתוב 10:15. שם כתוב לבקשת

ראש הממשלה: א) לפי מקורות מודיעיניים

אוטנטיים יתחילו המצרים והסורים בהתקפה מחואמת היום לפנות
ערב.

היו"ר אגרנט: היום, הכוונה ל-6 באוקטובר ?

א. אבן: כן.

ועוד נאמר במכרק: המטרה לכבוש הגולן,

לצלוח התעלה ולהחכסס בעבר המערבי. ב) לפי אותם המקורות

הירזנ

דנים לא ישתתפו. כשטח ישנם רכוזים גדולים של כוחות

במערך הגנתי והתקפי, גם בגולן וגם בקרבת הסואץ.

ג) ראש-הממשלה חמינה לשעה 10 את שגריר ארצות-הכרית.

ישתתף דיניץ. אאא

י. ירין: הוא היה מארץ?

א. אבן: אכיר נפטר כאותו שבו.

המשך המכרק: ברוח לך. ד) דיניץ

יחיש שובו לוואשינגטון, נודיעך פרטים. ה) קדרון אתנו

כתל-אביב.

זה סוף המכרק. חרום: גלילי.

0747

י.מ. - 45-50

ועדת החקירה - 10.12.73

ישיבה י"ד (בקר)

א.אבן:

אני רואה לציין שבין התדרוך והשדר ב-5.30

לבחן קבלת המברק המרעיש הזה, המעבר הנפשי היה חד, ללא כל מעבר, כלומר, לא היו לי שום חויות בין זה לזה.

ב-5.30 אנחנו מוסרים את הדיווח ושומעים מסקרוקרופט

שגם להם, לאמריקאים יש הערכה.

נכנצל: חרשה לי בכל זאת: במברק הקודם נתבקשת לכקש מהם

גם איזה פעולה, לא רק לקבל מפלים, שזה מרגיע.

הם נתבקשו בכל זאת גם לפעול. האם הם גם פעלו?

א.אבן: אגיע לשיחותי עם קיסינג'ר בנושא זה.

במברק הראשון של ראש-הממשלה אין מופיע גורם של

זמן. אמנף נאמר שיש שתי אפשרויות: הראשונה, הם חוששים להתקפה שלנו,

השניה, יש אפשרות שהם אומרים להתקיף אותנו, וארצות-הכרית מתבקשת

לחודיע עמדתנו.

נכנצל: אין שם גורם של זמן. אבל המברק השני כא אחרי

המברק של stand by מהבקר. המכתב הראשון

נתן לזה איזה נימה שיש כאן איזה דבר חשוב ורחוף.

א.אבן: כהחלט. זה נמטר כרחיפות.

יש כל מיני פוסט פקטום. אמרו לי, לאחר מכן -

אמר קיסינג'ר, ואני מניח שזה מהערכה של סקורקרופט

ששני הדברים יחד, המברק הזה יחד עם התדרוך, יחד עם הערכת המודיעיני

שלהם, שלפיה יש הערכות מודיעינית. אני שמעתי אבל זה פוסט פקטום,

שהם חשבו שזה א

• May 1973 over again

נכנצל: חוץ מזה לומר - שזו ידיעה מרגיעה, ואני מתיחס א

למברק השני.

(המשך דבריו רשמה ל.צ.).

0748

ההערכה איתה שאם ב-5.30 ק"ד"ר קיסנינג'ר מקבל מברק כזה

שכעבור יום או איזה זמן הוא יודיע לנו מה אומרים הסובייטים והסורים והמצרים
על הענין הזה.

ידין: בדעבר הוא לא הזהיר אותם, הוא לא מסר להם ידיעה?

אבן: היה לי הרושם שהוא לא הזהיר אותם. על-כל-פנים כאשר

שוחחתי אתו למחרת הוא אמר שהוא יעשה את הדברים
הללו, יפנה לסובייטים ויפנה למצרים; זאת לאחר שמסרתי לו את תוכן המברק שקיבלתי
מהארץ.

הי"ר אגרנט: מתי זה היה?

אבן: אני מיד החקשרתי עם ד"ר קיסנינג'ר, הוא היה במלון

ולדורף אסטוריה בניו-יורק, ואחרי כמה הרפתקאות
טלפוניות הגעתי אליו בערך בשעה 6.30 - 6.40. ערך ב-6.30.

ידין: בערב?

אבן: בכור, בהתקבל המברק מהארץ.

בנצאל: זה היה ב-6 לחודש, המברק השלישי?

ידין: חצי שעה אחרי שקיבלת את המברק הגעת לד"ר קיסנינג'ר.

אבן: אולי פחות מזה.

ידין: הגעת ישירות אליו או בטלפון?

אבן: בטלפון. הגעתי אליו כעבור חצי שעה ומסרתי לו שקיבלתי

את הידיעה הזאת. הוא אמר שהוא כבר התעורר, כי התחילו

לתביא אליו קטעים ממברק על השיחה של ראש הממשלה עם קיסנינג'. אני הצעתי שהוא

0749

ישיבה י"ד בבוקר

שר חוץ אבא אבן

יפעל מיד, קודם-כל להבהיר (וב) למנוע. הוא אמר שהוא יעשה כן, אבל כדי לחסוך זמן שעל-שום עושה את זה הוא הציע שאתקשר עם ד"ר ולדהיים.

שאתה תתקשר עם ד"ר ולדהיים?

היו"ר אגרנט:

כן, על-מנת להשאיר את הטלפון שלי פתוח ביקשתי את חקוע בטלפון למסור את הדברים הללו מבייתו לד"ר

אבן:

ולדהיים.

בשיחה הסאת אתה התרשמת שעד אז הוא לא הזהיר את המצפים ואח הסוכנייטיים?

היו"ר אגרנט:

זה הרושם שלי; הרושם החוזק לאחר מכן למיקרא מסיבת

אבן:

העוזגאים שלו. פה אני מגיע רק להערכת, הפרשנות שלי כלומר, שהוא ודאי עמד באותו יום לעשות זאת. מה שהוא קיבל ערב יום הכיפור, ב-5 לחודש, השדר והתדרוך וההערכה של המודיעין שלו, סוג של מצב מצב שהוא יכול היה לברר זאת לאו דוקא ב..

אבל אתה, כאשר אמר לך הגנרל שזה נראה לו כידיעה לא עמדה מרגיעה, אצאצאצאצא על זה?

בנצאל:

אני לא דיברתי אתו, שלו הביא את המסמכים הללו והוא אמר: לאמיתו של דבר אני ביקשתי הערכה פעמיים הבוקר מהגורמים

אבן:

שלגו, ואלה סבורים שזה הגנתי.

זה לא מה שהתכוונת ראש הממשלה כאשר היא כתבה שדר כזה. בשדר זה היא לא ביקשה את הערכתם, אלא ביקשה

בנצאל:

פעולות ספציפיות, ואנחנו לא עמדנו על כך.

זה נמסר לו.

לנדוי:

0750

ישיבה י"ד - בבוקר

שר החוץ אבא אבן:

זה נמסר לו והוא אמר שיעכר זאת לד"ר קיסנינג'ר,

שהוא יעכיר את הפנייה שלנו ואת המברק שלנו לד"ר קיסנינג'ר, אבל הוא עצמו
באמצע אמר שהוא עצמו ביקש הערכה וזו רוחה.

אז מתחילים טלפונים רבים ביני ובין ד"ר קיסנינג'ר;

לא כולם רשומים, כי כמעט כל 10 דקות היו צלולים. המלחמה טרם פרצה, והוא
טלפן אלי ואמר שהוא פנה לסובייטים ולמצרים, והוא אמר שהסובייטים - פירושו

דוברינין...

באיזו שעה בערך הוא אמר זאת?

הי"ר אגרנט:

זה היה אולי 15 - 20 דקות אחרי זה, הוא פנה לדוברינין

אבן:

ולשר החוץ של מצרים, אני מניח כעבור חצי שעה בערך,

ב-7.00 - 7.15. כעבור חצי שעה.

בסביבת 7 בבוקר?

הי"ר אגרנט:

7.15, משחו כזה.

אבן:

אשר לסובייטים הוא אמר שהוא היה **Evasive** חמקניים.

אשר לאיש שיחו המצרי...

מי זה היה?

ידין:

ד"ר

לא שאלתי, אינני יודע אם זה היה זיאט או מישהו

אבן:

בקהיר שדיבר. המצרים טוענים שישראל מחקיפה את

המצרים, את החוף המצרי במפרץ סואץ באזור סוחנה, שם יש פעילות ימית.

בחוף המצרי במפרץ סואץ?

ידין:

ישיבה י"ד - בבוקר

שר החוץ אבא אבן:

0751

כן, בדרום במקום ששמו סוחנה, שם יש עוד מקום ששמו

זעפראן וסוחנה, וכמובן, הוא הוסיף שאם יש החקפה כזאת צריך להגיב. ד"ר קיסנינג'ר שאל אחי לאמור: אני מתקשה מאד להאמין לסיפור הזה, הוא אומר לי, אבל הוא עוד הוסיף: ממשלוח עושות דברים מוזרים, Governments do strange things

ידין: **Your Government?** או **All Governments?**

בסגנון האופייני לו הוא הוסיף...

קודם כל הכלל **All Governments** ואחר כך הפרט

Your Government does strange things.

אבנא ד"ר קיסנינג'ר אמר שהוא לא ממשין לזה ש"הייתם עושים דבר כזה, זה לא משתלב בשום הגיון שלי, אבל אנא, אנא, אנא חשיב הגובה ישירה מראש הממשלה, כי חשב לי שאני לא אנוח אלא שאקבל הכחשה. טלפנתי לראש הממשלה, גם רציתי לשמוע מפיה את הדברים והיא אמרה: שקר וכזב; בקשה למהר להודיע לו זאת. מיהרתי להודיע לו זאת, אז הוא אמר שהוא ציפה להכחשה זו והיא נראית לו. אבל הוא

Omeness

אמר שזה מדאיג, שזה **Why should they invent a Casus Bely unless there was going to be a battle .**

נסיתי לברר האם יש משקיפים או"ם באותו האזור,

והסתכלתי במפה והיה ברור לי שאין משקיפים שם; המשקיפים היו ערוכים ליד הגיזרה הצפונית ליד החעלה. לאמור, שהם בחרו במקום שיש לנו משהו עלי אדמות לברר.

באיזה אזור?

היו"ר אגרנט:

במפרץ סואץ באזור שמעולם לא היה שם מטה משקיפים.

אבן:

ישיבה י"ד בבוקר

0752

הי"ר אגרנט:

כמפורץ טואץ אתה אומר?

לנדוי:

זה מול אבו רודס, הוא דיבר, זאת אומרת פעולה ימית בגד?

אבן:

כן, פעולה ימית, כך הבינותי, שיש יחידות ימיות שלנו,

זה מה שהיה הרושם שקיבלתי מההודעה המצרית. איך אנחנו

נפעל, כאן אני זוכר שדובר בחלק מפורש, הוא אמר:

כי הרי במעצח אבטחון אני דיברתי על

במהלך המשבר המצרים לא העניקו פירוט מדוייק של המערכה הזאת שלא הייתה ולא

נכראה. במרוצח הזמן הם גם הסתלקו מאמתלה זו.

ידין:

אתה אמרת שזה היה בערך בשעה 7.00 - 7.15, אתה טלפנת

אז לראש הממשלה, בערך מהי?

אבן:

מיד כאשר הוא דיבר אלי בערך ב-7.00.

ידין:

אתה מניח שקיבלת אותה ב-7.30 כבר?

אבן:

הייתי אומר בין 7.00 ל-7.30.

ידין:

זאת אומרת בארץ אז תיה באותו זמן 1.30 בצהריים.

אבן:

אולי יותר קרוב ל-8.00, כי קרוב יותר מכמה דקות

כאשר אני החקרתי עם מר קדרון. השלב הבא של

החקרתי היה עם קדרון.

הי"ר אגרנט:

לפני שדיברת עם ראש הממשלה?

אבן:

לא, אחריה.

* * *

0753

ישיבה י"ד בבוקר

הי"ד אגרנט:

השיחה שלך עם ראש הממשלה הייתה בערך ב-8000?

ידין:

פה אפשר לאתר את זה, כאשר דיברת עם ראש הממשלה
 היא לא אמרה לך שהתחילה המלחמה? המלחמה התחילה
 ב-7.50 לפי שעון ניו-יורק, פירוש הדבר שזה היה בין 7.30 ל-7.50.

אבן:

בין 7.30 ל-7.50, כי באחת ההתקשרויות שלי עם קדרון
 אינני זוכר מה שהייתי אומר אז, אולי על ד"ר ולדהיים,
 הוא אמר לנו כשדיברתי איתו, הוא אמר: הם פתחו לפני 10 דקות או משהו כזה,
 רבע שעה.

הי"ד אגרנט:

מיד אחר השיחה עם ראש הממשלה דיברת עם קדרון?

אבן:

דיברתי עם קדרון ואמרתי שהיא אמרה שזה כך.

הי"ד אגרנט:

מתי דיברת עם קדרון?

אבן:

אחרי השיחה הזאת דיברתי עם קדרון. לפני שהספקתי
 לומר משהו לקדרון הוא אמר שהוא במהלך מאמץ להשיג
 אותי.

הי"ד אגרנט:

והוא אמר לך שהמלחמה התחילה?

אבן:

כן, הוא אמר שזה התחיל. בכל ההתקשרויות שלי, הייתי
 שהחוקן
 בביתמלון עם קו טלפון אחד ועוד קו מיוחד אחד בשבילי

כאשר אני בר שם, קו אמריקני ישיר.

אחרי שהמלחמה כבר פרצה קיבלתי את הדיווח, אבל

לא הרכה אתרי זה, אני מניח, על השיחה של ראש הממשלה עם קיטינג. לפני
 העחק הדיווח, אבל לא מסומנים הזמנים, ושם יש מהלך השיחה. ראש הממשלה אומרת

0754

לצ.

שנתון לפרש את הריכוזים..

ידין: זה מאיזו שעה? מתי, בערך בשעה 10.00?

אבן: השיחה החקיימה בשעה 10.00, ואני מניח שזה הגיע

אחר שעה.

היו"ר אגרנט: זה שעה 10.00 בבוקר זמן ישראל.

לסקוב: מתי זה הגיע לארצות-הברית?

אבן: אזלי זה לקח שעה-שעה, אינני יודע מתי זה יצא,

אזלי נוכל להשיג את ההעקק בו יש סימון הזמנים.

לסקוב: בשעה 8.00 זה היה זמן ניו-יורק.

נבנצאל: על שיחה זו קיסינג'ר כבר ידע. כאשר טלפנת הוא אמר

שהוא קיבל קטעים מהשיחה מקיטינג.

אבן: הוא קיבל משהו מקיטינג, בדרך-כלל כמעט באותו רגע

שאני קיבלתי את הדברים מגלילי. על-כל-פנים הוא כבר ידע

שקיטינג היה אצל ראש הממשלה. ושם נאמר מה שגלילי אמר, זה ישנו במברק, בתוספת

הדברים לאמור, שנטינו לפרש את הריכוזים בצורות שונות.

היו"ר אגרנט: גלילי אמר לך מתי? זה במברק שהזכרת אוחו?

אבן: כן. כאן בקיצור ראש הממשלה אומרת, שעד אתמול אפשר

היה להאמין לכל מיני גירסאות לגבי הריכוזים, אבל

עכשיו היא אומרת, לא שיש רק גרסה אחת, והיא מביאה את כל הנחונים המחזקים את

ההערכה הזאת.

ידין: מי שלח את המברק אליך?

שר החוץ א. אבן:

זה מקדורון אלי, קדורון שנוכח בשיחה יחד עם דיניץ.
וגזית.

היו"ר אגרנט:

הוא שלה לך העחק השיחה?

אבן:

תמצית, דיווח על השיחה.

היו"ר אגרנט:

אין לך את זה פה? אתה יכול להגיש לנו זאת?

אבן:

כן, נוסף לזה יש ההסברה המכוונת אלי, לאמור שהמטרה

של דברי ראש הממשלה היתה למסור להם מידע ולומר

שאנו לא נכחה במלחמה, עד אחרון הערכנו שהתכונה הצבאית היא הגנתית ולא התקפית,
היום ברור לנו שזה לא כך.

היו"ר אגרנט:

אתה יכול להגיש לנו את המברק הזה?

אבן:

כן, גם דברים על פעולות סוביסיות וחנועות סוביסיות.

היו"ר אגרנט:

זה יהיה מוצג מס. 89.

לנדוי:

על הוצאת משפחות רוסיים מסוריה וממצרים.

אבן:

עד כה סיכמתי את הסוגיה כיצד המלחמה נודעה לי

בכל שלב ושלב.

ידין:

The War And I

אבן:

בשעות ובימים לאחר מכן התעסקתי בשני נושאים:

נבנצאל:

מה אמר ולדהיים לתקוע?

אבן:

ולדהיים אמר שהוא מחפש את המצרים ואת מכבמגם, הוא

גם כן קיבל גירסה זו מד"ר זאיאח על התקפה ימית ישראלית,

ותקוע מסר לו מה שראש הממשלה הכחישה וראש הממשלה מסרה לי.

היו"ר אגרנט:

מה הוא אמר, שהוא חיפש את המצרים והרוסיים?

אבן:

הוא בא במגע עם הנציגים המצריים, הוא דיבר עם איש בשם

נגיב ועם הנציג ~~המצרי~~ ^{הרוסי}, שהיה סגן שר החוץ ~~המצרי~~ ^{הסורי}.

נבנצאל:

לא עם הרוסיים?

(אחרי-כן רשמה אג.)

ישיבה י"ד (בקר)

- י.א.נבנצל: גם עם הרוסיים?
- א.אבן: אני צריך לרענן את זכרוני בענין הזה.
- י.א.נבנצל: הוא עשה משהו?
- א.אבן: כן, הוא התקשר עם אותם הגורמים. אני אמרתי: אנ פונה אליך בשמי אבל גם בשם ד"ר קיסנינג'ר, כי הוא רוצה לא לנטוש את הטלפון שלו.
- יו"ר אגרנט: מה הייתה תוצאת השיחה שלו אתם? איך הם הגיבו? הם דיברו על ההתקפה הימית?
- א.אבן: אני צריך לרענן את זכרוני, אבל אני מניח שאותן התגובות שקיבל ד"ר קיסנינג'ר.
- י.א.נבנצל: באותו יום מישהו דיבר על מועצת הכסחון?
- א.אבן: כן. עכשו יש סוגיה אחרת. אוליאוכל לעזור לוועדה בישיבה נוספת. באותו שבוע היחי עסוק בדברים הבאים מתי לכנס את מועצת הכסחון - התיעץ אתי ד'ר קיסנינג'ר על רקע שלהנחה שאנו זקוקים לכמה ימים.
- יו"ר אגרנט: אותו יום זה ה-6 באוקטובר?
- א.אבן: כן.
- יו"ר אגרנט: התיעץ החך מתי לכנס את מועצת הכסחון?
- א.אבן: כן. זה התחיל באותו יום וזה נמשך כאשר ההנחה שלו הייתה שאנו וגם ארה"ב כמונו, אנו מעוניינים בכמה ימים בלי הפסקת אש, בלי הפסקת אש כדי שנוכל להדוף את המיתקפה הזאת. כלאמר, כאן היה קצת סינדרום, היו תגובות כמו ב-67 בודאות שישראל תהדוף את המתקפה תוך ימים ספורים, על כן מוטב שהפסקת אש מטעם מועצת הכסחון יוחלט עליה לא מיד. זה היה נושא אחד שנדון באותו שבוע.
- מאמצע השבוע ואילך, השתלב הנושא השני - הבקשות שלנו לרכש צבאי. דברתי עם ד"ר קיסנינג'ר אולי עשרים פעמים באותו שבוע. לכסוף, באתי לווינגטון בשבת 13 לחודש. הואיל ויש כמה מסמכים שלאחר המלחמה, היחידמעדיף לרענן את זכרוני ואולי להוסיף שוב פעם אם הועדה תרצה, כי זה קצת מתחלק בתודעתי בין הפעולות לאאח פרץ המלחמה לבין השבוע הקשה הזה.

יו"ר אגרנס בזה סיימת את דברייך בענין זה? אתה יכל להופיע היום
אחה"צ?

א.א.ג. הכנסת מתכנסת בענין השבועיים. האם הועדה תסכים שאבוא מחר?
ב-5.00 אני אוכל לבוא.

יו"ר אגרנס יתכן בשעה 5.00.

(ה פ ס ק ה)

גמר ישיבה י"ד (בקר)

גמר ישיבה י"ד